

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΣΑΒΒΑΤΟ 22 ΜΑΪΟΥ 2021

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Πολιτικά, 1.12, 1253a29-39

Φύσει μὲν οὖν ἡ ὁρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν [: τὴν πόλιν]· ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. Ὡσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζώων ἄνθρωπος ἐστίν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χεῖριστον πάντων. Χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὅπλα· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὅπλα ἔχων φύεται φρονήσει καὶ ἀρετῇ, οἷς ἐπὶ τάναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα. Διὸ ἀνοσιώτατον καὶ ἀγριώτατον ἄνευ ἀρετῆς, καὶ πρὸς ἀφροδίσια καὶ ἐδωδὴν χεῖριστον. Ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἡ γὰρ δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν, ἡ δὲ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου κρίσις.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Πολιτικά, Θ 1.3-2.1, 1337a33-b11

Ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν τις δ' ἔσται ἡ παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων. Οὐ γὰρ ταῦτά πάντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἄριστον, οὐδὲ φανερόν ποτερον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἥθος. Ἐκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχώδης ἡ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν ποτερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κριτὰς τινες)· περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμενον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθὺς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς).

A1. α) Σε ποιες λέξεις ἢ φράσεις του κειμένου ἀπὸ το πρῶτο ἀπόσπασμα ἀναφέρονται οἱ παρακάτω:

- i. «ἀγαθῶν αἴτιος»
- ii. τελεωθεὶς

Μονάδες 4

β) Να εντοπίσετε στο δεῦτερο ἀπόσπασμα I) τα ρηματικά ἐπίθετα που ἀναφέρονται στὴν ἀνάγκη ὑπαρξῆς νομοθετικῶν ρυθμίσεων σχετικά με τὴν παιδεία. II) τὸ ονοματικὸ σύνολο

που αναφέρεται στην παιδεία της εποχής του Αριστοτέλη. III) την λέξη που αποδίδει τη γνωσιοκεντρική παιδεία.

Μονάδες 6

B1) Γιατί ο χαρακτήρας της παιδείας είναι αναγκαστικά πολιτικός σύμφωνα με τον Αριστοτέλη;

Μονάδες 10

B2) Για ποιους λόγους είναι δύσκολο σύμφωνα με τον Αριστοτέλη να υπάρξει μια κοινή αντίληψη για την ενδεδειγμένη παιδεία που πρέπει να έχουν οι νέοι;

Μονάδες 10

B3) Να βρείτε από το πρώτο απόσπασμα ετυμολογικά συγγενείς με τις παρακάτω λέξεις: μεγαλομανής, στάση, παρουσία, σχολείο, αρεστός, χρήμα, απολίτιστος, προσταγή, διάκριση, χωρισμός.

Μονάδες 10

B4) Να χαρακτηρίσετε ως Σωστές ή Λανθασμένες τις παρακάτω προτάσεις:

- i. Η ειρωνεία χρησιμοποιήθηκε από τον Σωκράτη ως μέσο για την αναζήτηση και τη φιλοσοφική έρευνα
- ii. Η σχολή του Πλάτωνα πήρε το όνομά της από τον προστάτη ήρωα της περιοχής Ακάδημο ή Εκάδημο.
- iii. Στη Θεογονία του ο Ησίοδος αναφέρεται εξονυχιστικά στη δημιουργία των ανθρώπων.
- iv. Οι δημιουργοί είναι η κατώτερη και μικρότερη σε πληθυσμό τάξη στην ιδανική πολιτεία.
- v. Η ορθή αγωγή των φυλακών περιλαμβάνει δύο κύκλους εκπαίδευσης.

Μονάδες 10

B5) Με βάση το μεταφρασμένο απόσπασμα να εξηγήσετε ποιο νόημα είχε ο ισχυρισμός του Αριστοτέλη στο χωρίο «ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος».

Αριστοτέλους, Πολιτικά Α2, 13

Είναι φανερό λοιπόν ότι η πόλη ήρθε στην ύπαρξη εκ φύσεως και ότι προηγείται από το κάθε επιμέρους άτομο. Γιατί αν είναι αλήθεια ότι ο καθένας μας χωριστά δεν είναι αυτόρκης, γίνεται λογικά φανερό ότι το κάθε μεμονωμένο άτομο θα βρεθεί στην ίδια ακριβώς κατάσταση που βρίσκονται, γενικά, τα μέρη προς το όλον. Από την άλλη μεριά, ο άνθρωπος που δεν μπορεί να ζει μαζί με άλλους σε κοινότητα, ο άνθρωπος που λόγω αυτόρκειας αισθάνεται πως δεν του λείπει τίποτε, αυτός ο άνθρωπος δεν αποτελεί με κανένα τρόπο μέρος της πόλης – ένας τέτοιος όμως άνθρωπος είναι τότε, ή ζώο, ή θεός.

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφώντας, Ἑλληνικά Δ', 2 1-4

Ο Αγησίλαος ενώ βρίσκεται στην πεδιάδα της Θήβας και συγκεντρώνει στρατιωτικές δυνάμεις, για να εκστρατεύσει στην Ασία, παίρνει εντολή από τον απεσταλμένο της Σπάρτης Επικυδίδα να σπεύσει σε βοήθεια της πατρίδας του που βρίσκεται σε κίνδυνο.

οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐπεὶ σαφῶς ἦσθοντο τὰ τε χρήματα ἐληλυθότα εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς μεγίστας πόλεις συνεστηκυίας ἐπὶ πολέμῳ πρὸς ἑαυτοὺς, ἐν κινδύνῳ τε τὴν πόλιν ἐνόμισαν καὶ στρατεῦειν ἀναγκαῖον ἡγήσαντο εἶναι. καὶ αὐτοὶ μὲν ταῦτα παρεσκευάζοντο, εὐθὺς δὲ καὶ ἐπὶ τὸν Ἀγησίλαον πέμπουσιν Ἐπικυδίδαν. ὁ δ' ἐπεὶ ἀφίκετο, τὰ τε ἄλλα διηγείτο ὡς ἔχοι καὶ ὅτι ἡ πόλις ἐπιστέλλοι αὐτῷ βοηθεῖν ὡς

τάχιστα τῇ πατρίδι. ὁ δὲ Ἀγησίλαος ἐπεὶ ἤκουσε, χαλεπῶς μὲν ἤνεγκεν, ἐνθυμούμενος καὶ οἶων τιμῶν καὶ οἶων ἐλπίδων ἀπεστερεῖτο, ὅμως δὲ συγκαλέσας τοὺς συμμάχους ἐδήλωσε τὰ ὑπὸ τῆς πόλεως παραγγελλόμενα, καὶ εἶπεν ὅτι ἀναγκαῖον εἶη βοηθεῖν τῇ πατρίδι· ἐὰν μέντοι ἐκεῖνα καλῶς γένηται, εὖ ἐπίστασθε, ἔφη, ὧ ἄνδρες σύμμαχοι, ὅτι οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι ὑμῶν, ἀλλὰ πάλιν παρέσομαι πράξων ὧν ὑμεῖς δεῖσθε. ἀκούσαντες ταῦτα πολλοὶ μὲν ἐδάκρυσαν, πάντες δ' ἐψηφίσαντο βοηθεῖν μετ' Ἀγησιλάου τῇ Λακεδαιμόνι· εἰ δὲ καλῶς τάκεῖ γένοιτο, λαβόντες αὐτὸν πάλιν ἤκειν εἰς τὴν Ἀσίαν. καὶ οἱ μὲν δὴ συνεσκευάζοντο ὡς ἀκολουθήσοντες.

1. Να μεταφραστεί το απόσπασμα: «**Εάν μέντοι ... ὡς ἀκολουθήσοντες**».

Μονάδες 10

2. Για ποιον λόγο οι Λακεδαιμόνιοι ανακάλεσαν τον Αγησίλαο στην Σπάρτη και πώς εκείνος αντέδρασε στην εντολή της πόλης; («οἱ δε Λακεδαιμόνιοι... τῇ πατρίδι»)

Μονάδες 10

3. Να τοποθετηθούν οι κατάλληλοι τύποι:

συνεστηκυίας: γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα
ἀφίκετο: β' ενικό προστακτικής του ίδιου χρόνου
τάχιστα: συγκριτικός βαθμός του επιρρήματος
τῇ πατρίδι: ἴδια πτώση του ἄλλου αριθμοῦ
βοηθεῖν: γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα
ἐαυτούς: γενική ενικού της αντωνυμίας στο α' πρόσωπο του ίδιου γένους
τῆς πόλεως: δοτική ενικού
καλῶς: επίρρημα υπερθετικού βαθμοῦ
ἐπίστασθε: γ' πληθυντικό στην ἴδια ἐγκλίση και χρόνο
ἐψηφίσαντο: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου

Μονάδες 10

4. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι λέξεις:

ἐληλυθότα, στρατεύειν, τῇ πατρίδι, ὑπὸ τῆς πόλεως, ἐκεῖνα.

Μονάδες 5

β) ὡς ἀκολουθήσοντες: Να αναγνωριστεῖ η μετοχή και να αναλυθεῖ στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση.

Μονάδες 3

γ) Πάντες δ' ἔφηφίσαντο βοηθεῖν μετ' Ἀγησιλάου τῇ Λακεδαιμόνι: Να μεταφέρετε από τον πλάγιο λόγο στον ευθύ την υπογραμμισμένη φράση του κειμένου.

Μονάδες 2

ΟΔΗΓΙΕΣ(για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιό σας να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιό σας και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μολύβι μόνο για σχέδια, διαγράμματα και πίνακες.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ